

ERSO
PEASPONSOR

E · R · · O

EESTI RIIKLIK SÜMFOONIAORKESTER

EESTI RIIKLIK
SÜMFOONIA-
ORKESTER

TŠELLO
**MAXIMILIAN
HORNUNG**

DIRIGENT
**MATTHEW
HALLS**

HALLS JA BRUCKNER

24 | MÄRTS
ESTONIA KONTSERDISAAL
2023

HOOAJA
SÜURSPONSOR

REVAL CAFÉ

RADISSON COLLECTION
TALLINN

LIVIKO
— 1810 1818 —

PAKEND & PRINT
ERSO TRÜUKESKUS 2022-2023

BioBlock®

Postimees
MEEDIAPARTNER

E · R · · O

 iute

ELAV
INSPIREERIV
RIKASTAV

Eesti muusikat viivad üheskoos
maailma ERSO ja fintech IUTE

E · R · · O

HALLS JA BRUCKNER

MAXIMILIAN HORNUNG tšello
Eesti Riiklik Sümfooniaorkester
Orkestri kontsertmeister Robert Traksmann
Dirigent MATTHEW HALLS

kell 18 – eekontsert

Kõneleb muusikateadlane Kristel Pappel.

Anton Bruckner. Keelpillikvartett c–moll WAB 111, I osa

Esitavad Triin Ruubel, Egert Leinsaar, Sandra Klimaitė ja Theodor Sink.

kell 19 – sümfooniakontsert

MAXIMILIAN HORNUNG tšello

Eesti Riiklik Sümfooniaorkester

Orkestri kontsertmeister Robert Traksmann

Dirigent MATTHEW HALLS

Joseph Haydn (1732—1809)

Avamäng „Üksik saar“ Hob. 28/9 (*L'isola disabitata*, 1779) ~8'

Joseph Haydn

Tšellokontsert nr 1 C–duur Hob. VIIIb/1 (1761—1765) ~24'

Moderato

Adagio

Allegro molto

vaheaeg

Anton Bruckner (1824—1896)

Sümfoonia nr 1 c–moll WAB 101 ~50'

Allegro

Adagio

Scherzo: Lebhaft — Trio: Langsam

Finale: Bewegt und feurig

Kontserdist teevad otseülekande Klassikaraadio ja ERSO TV (erso.tv),
salvestised on ka järelkuulatavad ja –vaadatavad.

Joseph Haydn (1732—1809)
Avamäng „Üksik saar“ Hob. 28/9
(*L'isola disabitata*, 1779)

Viini klassik Joseph Haydn on jätnud muusikaajalukku sügavaima jälje sümfooniaste ja keelpillikvartettide loojana. Märksa vähem on tuntud tema ooperid, mida tänapäeval harva, kui üldse, lavastatakse. See on ka arusaadav, olid need ju kirjutatud kitsalt õukonna tarbeks ning polnudki mõeldud avaldamiseks ega laiemaks levitamiseks. Sarnaselt enamikule 18. sajandi teise poole ooperitele — välja arvatud Mozarti ja Glucki lavateosed — ei leidnud Haydni ooperid püsivat kohta teatrite mängukavades ka 19. sajandil. Teistsuguse staatuse omandasid mõned üksikud ooperinumbrid, mis kirjastati eraldi ning mis hakkasid seejärel elama sõltumatut elu, kindlustades omale koha klassikalise muusika kaanonis. Üheks selliseks näiteks on avamäng „Üksik saar“ Haydni samanimelisest ooperist.

Kahevaatuselise ooperi (*azione teatrale in due parti*) kirjutab Haydn 1779. aastal vürst Nikolaus Esterházy nimepäevaks. Kuna Esterházy vürst oli ooperist väga huvitatud ning pidas lossis üleval kõrge mainega ooperimaja, sai Haydni ülesandeks komponeerida igal aastal uus lavateos ning lisaks ette kanda ka teisi oopereid. Säärane soodne olukord võimaldas heliloojal žanri piires rohkesti eksperimenteerida. Kokku valmis heliloojal Esterházy perioodil paarkümmend ooperit nii *opera buffa* kui ka *opera seria* stiilis.

Ooperis „Üksik saar“ astus Haydn tõsise sammu *opera seria* suunas, mille vastu oli tal huvi tärganud juba eelmist ooperit (*La vera costanza*) komponeerides. Lisaks tugevatele nn tõsise ooperi mõjudele on siin viiteid ka Vana-Kreeka teatritele (koha- ja ajaühitus) ning ühtlasi esineb koomilisi elemente. Libreto autoriks oli itaalia poeet Pietro Metastasio, kelle tekst peegeldas ilmekalt 18. sajandi eeskätt Rousseau'ist tulenevat debatti tsiviliseeritud ühiskonna ja sellele vastandatava loodusläheduse mõjudest inimese kujunemisele. Mõned uurijad on näinud ooperi teematikas vihjet ka Esterházy'le kui Haydni „üksikule saarele“, kuivõrd õukond oli geograafiliselt suhteliselt isoleeritud ning kokkupuuted muu maailmaga napid.

Nelja tegelasega lavateose süžee on lühidalt järgmine: Costanza elab koos noorema õe Silviaga asustamata saarel, arvates, et abikaasa Gernando on ta sinna meelega maha jätnud 13 aastat tagasi toimunud laevahuku käigus. Costanza on valmis juba oma elu lõpetama, kui kohale jõuab naist päästa üritav Gernando koos sõbra Enricoga. Silvia, kes on üles kasvanud tsivilisatsioonist puutumata looduse rüpes, armub kohe Enricosse. Noorte tärkav armastus annab jõudu ka Costanzale ja Gernandole oma taasühinemisest rõõmu tunda.

„Üksik saar“ kanti ette 6. detsembril Esterháza väikses marionett-teatris, kuna lossikompleksi esinduslik ooperimaja oli samal aastal maha põlenud. Olukorrast tingitult oli ooper lavastuslikult lihtne, nõudes minimaalseid dekoratsioone. Ära tuli jätta balletinumbrid ning piirduda ühe lavakujundusega. Üsna staatiline ja oratooriumilik ooper ei leidnud kuigi palju andunud poolehoidjaid ning pärast paari etendust vajus „Üksik saar“ varjusurma, jõudes uuesti publikuni alles 1909. aastal Haydni 100. surmaaastapäeva pidustuste raames.

Ooper koosneb avamängust, seitsmest aariast ja lõpukvartetist. Muusikaliselt eristab ooperit orkestri väljendusrikka *recitativo accompagnato* läbiv kasutus (varasemalt saatis lauljaid pigem klavessiin). Kahtlemata avaldas Haydnile ooperi loomisel suurt mõju ooperireformija Christoph Willibald Gluck ning tolle kuulus „Orpheus ja Eurydike“, mida mängiti ka Esterházas. Haydn juhatab loo sisse intellektuaalselt kaasahaarava avamänguga, mis on ooperi ainuke instrumentaalnumber ning millest ongi kujunenud ooperi tuntuim osa. Oma dramaatilise, kontrastsuse ning vahelduva dünaamika, tempo ja meeoleoludega vastab see ideaalselt „tormi ja tungi“ ajastu esteetikale, ehkki Haydn ise seda mõistet ei kasutanud. Rikkaliku harmooniaga avamängus võib näha helilooja soovi kujutada korrakaast ja rahutust kui ka elevust ootamatust asustamata saarele maabumisest. *Largo* tempomärgistusega sissejuhatusele järgnevas kiiremas osas ja lühikeses koodalaadses lõpuosas korduvat ärevuse õhkkonda tasakaalustab menuetti meenutav lüüriline keskmine osa, mis toob sisse mängulisust ja põnevust eelseisvast seiklusest.

ERSO esituses kõlab see avamäng teadaolevalt esimest korda.

Joseph Haydn

Tšellokontsert nr 1 C-duur Hob. VIIb/1 (1761–1765)

Sümfooniatega ja keelpillikvartettidega võrreldes on Joseph Haydni panus instrumentaalkontserdi žanri arvuliselt oluliselt tagasihoidlikum. Tuleb silmas pidada, et erinevalt näiteks Mozartist, kes kirjutas klaveri- ja viiulikontserte iseennast esitajana arvesse võttes, olid Haydni kontserdid mõeldud Esterházy õukonnakapelli mängijate tarbeks ning tõenäoliselt ei pidanud Haydn liialt oluliseks taoliste teoste sügavalt pühenduda, eelistades panustada sümfooniasse kui üldiselt olulisemale žanrile tolleaegses austria-saksa (eelkõige Viini) kultuuriruumis. Siiski on teada, et Haydn komponeeris kuni 1770. aastateni üsna palju kontserte nii klahv-, keel- kui ka puhkpillidele. Paraku pole enamik neist säilinud. Vähesed meieni jõudnud teosed on aga märkimisväärsed.

Haydni kaks tšellokontserti kuuluvad klassitsismiajastu olulisemate tšelloteoste hulka. Siinjuures on huvitav mõelda, et veel vähem kui sada aastat tagasi tunti neist ainult ühte — lüürilist D-duur tšellokontserti nr 2 Hob. VIIb/2 (1783). Esimesest kontserdist oli säilinud vaid sissekanne helilooja visandiraamatus (*Entwurf-Katalog*), mille pidamist alustas Haydn 1765. aasta kandis. Peale esimese osa avateema taktide polnud kontserdist mingisugust muusikalist jälge ning nii peeti helitööd umbes kaks sajandit kadunuks. Alles 1961. aastal avastas tšehhi muusikateadlane Oldřich Pulkert 18. sajandist pärit partituuri koopia Praha rahvusmuuseumist Radeníni kogust. Leitud partituur tekitas osades muusikateadlastes kahtlusi Haydni autorsuse osas, kuid neid aitas hajutada võrdlus säilinud avateema materjaliga, teose stiilianalüüs ja konteksti uurimine. Tšellokontserdi pidulik 20. sajandi esiettekanne leidis aset 19. mail 1962. aastal tšellist Miloš Sádlo ja Tšehhoslovakkia Raadio sümfooniaorkestri esituses Sir Charles Mackerrasi juhatusel.

Ehkki kontserdi täpset loomisaega on olnud võimatu dateerida, arvatakse, et see valmis vahemikus 1761–1765 ehk Haydni esimestel aastatel Esterházy õukonnas. Õukonda tulek andis helilooja käsutusse esmaklassilised interpreedid ja võimaluse kirjutada muusikat, mis tooks esile nende tugevamaid külgi. Ilmselt jäi tšellokontserdi komponeerimine samasse aega 6.–8. sümfooniaga, milles kõigis on tšello kanda võrdlemisi oluline roll. Väga tõenäoliselt kirjutas Haydn kontserdi tollasele õukonnaorkestri tšellistile ja oma heale sõbrale Joseph Franz Weiglile. Weigl oli üks esimesi muusikuid, kelle Haydn õukonda palkas ning ta kujunes ka üheks kapelli võtmefiguuriks. Võib oletada, et just Weigli kätte jäi kontserdi käsikirjaline partituur, millest keegi tegi mingil hetkel koopia, mis jõudis Radeníni lossi raamatukokku ja sealt omakorda Praha rahvusmuuseumi.

Ligi poole tunnise kontserdi kõik kolm osa on komponeeritud sonaadivormis (võrdluseks on kakskümmend aastat hiljem valminud teise kontserdi kolmas osa rondo). Samas on teoses tunda ka baroki mõjutusi, eriti selles, et Haydn kasutab siin barokile tüüpilist ritornellivormi. Helilooja enda loomingu kontekstis on nähtud sarnasusi viulikontserdiga nr 3 A-duur, mis valmis üsna samal perioodil ning sisaldab samuti voolavaid teemasid, rahumeelset teist osa ja kiireloomulist finaali. Kontserdi saateansambel on mõõtmetelt tagasihoidlik — keelpillid, kaks oboed ja kaks metsasarve. Võib oletada, et Weigl oli tollal ainuke Esterházy tšellist, kuna partituuris oli samale reale kirjutatud nii *solo* kui ka *tutti*. Siiski on olemas ka *basso continuo* partii, mida võis mängida kas teine tšellist, Haydn ise klavessiinil või ka kontrabassimängija.

Esimene osa (*Moderato*) on jõulise helikeelega, sisaldades samas elegantset ja graatsilist meloodiat. Osa algab orkestri marsiliku sissejuhatusena, kus sarved ja oboed lisavad keelpillide tämbrile militaarset varjundi. Seejärel esitleb avateemat omapoolsete lisandustega ka solist. Haydn on jätnud targalt orkestri faktuuri üsna läbipaistvaks, kindlustades sellega tšellisti kuuldavuse. Samas tekitab ta kohati solisti ja orkestri vahel ka elava dialoogi. Järk-järgult muutub solistipartii virtuoossemaks — see on koht, kus interpret saab näidata, milleks tema ja tema pill on võimelised. Lõpuosas tuleb solistil esitada ka kadents.

Mõtisklev ja õrn **teine osa** (*Adagio*) on justkui puhkepaus solistile enne järgnevat virtuoosset finaali. Selles osas on Haydn ära jätnud puhkpillid. Soolopartii algab siin pikal ja dünaamiliselt võimenduvail noodil, millest kasvab välja väga hingestatud ja poeetiline meloodia. Sellist laadi sissetulek, mis kordub ka kolmandas osas, olevat olnud üks Weiglile meelepäraseid võtteid, mida kinnitavad ka teiste heliloojate tšellistile kirjutatud teosed. Mõned muusikateadlased on leidnud teises osas sarnasusi Carl Philipp Emanuel Bach'i stiiliga. Ka selle osa lõpus kuuleme kadentsi.

Hingetuks võtete ja lummav **finaal** (*Allegro*) on tõeline virtuoossuse demonstratsioon. Haydn arendab siin üht teemat edasi lühikeste motiivide ja kiirelt vahelduvate meeleolude abil. Kogu muusikaline materjal on detailselt läbimõeldud ja meisterlikult komponeeritud. Osa algab *tutti*, millele järgneb solisti tuleproov — jooksvad arpedžod, kiirelt korduvad noodid ja peadpöörivas tempos passaažid. Haydn annab solistile võimaluse oma oskustega särada.

ERSO esituses on Haydni esimene tšellokontsert kõlanud teadaolevalt üheksal korral: esmakordselt aastal 1966 (dirigent Neeme Järvi, solist Mstislav Rostropovič) ning viimati aastal 2010 (dirigent Nikolai Aleksejev, solist Alexander Kniazev).

Anton Bruckner (1824—1896)
Sümfoonia nr 1 c-moll WAB 101
(1866, Linzi versioon)

Hilisromantismi esindaja Anton Bruckner on eelkõige tuntud oma monumentaalsete sümfooniade poolest — ametlikult nummerdatuid on tal sarnaselt Beethoveniga kokku üheksa. Kui üldiselt on tavaks rääkida „kolmest saksa B-st“ Bachile, Beethovenile ja Brahmsile viidates, siis võiks 19. sajandi sümfonismi ja Viinis resideerunud heliloojate kontekstis asendada Bachi ka Bruckneriga. Võtavad ju tema rikkaliku harmoonilise keele, tugevalt polüfoonilise iseloomu ja suure mahuga helitööd justkui kokku austria–saksa romantismi hilisperioodi. Bruckneri sümfonismi iseloomustab ekstreemsus kõiges — tempos, dünaamikas, pikkuses ja ekspressiivsuses.

End pikalt peamiselt kooliõpetaja ja organistina näinud Bruckneri teekond heliloominguni võttis aega. Tõsisema komponeerimiseni jõudis ta alles hilistes kolmekümnendates. Sarnaselt Brahmsiga oli ta oma esimese sümfoonia ettekande ajaks ületanud 40. eluaasta künnise. Olles kirjutanud heliloojakarjääri alguses valdavalt koorile, ajendas Brucknerit orkestrimuusika poole pöörduma ennekõike Wagneri ooperilooming, milles kõitis teda enim just orkestrikäsitus. Ametlikult esimeseks tituleeritud sümfooniale nr 1 c-moll WAB 101 eelnes tegelikult ka „Õpingute sümfoonia“ (*Studiensymphonie*) nime all tuntud sümfoonia f-moll, mille Bruckner kirjutas Wagneri „Tannhäuseri“ mõjul ning oma õpetaja Otto Kitzleri käe all. Seda aga helilooja avaliku ettekande vääriliseks ei pidanud. Tööd esimese sümfoonia kallal alustas Bruckner jaanuaris 1865. Komponeerimise perioodil külastas ta Münchenit, kus kuulnud Wagneri „Tristan ja Isolde“ innustas teda sümfooniat lõpuni viima. Tuntud kahtleja ja tugeva enesekriitikuna kirjutas Bruckner ka esimest sümfooniat korduvalt ümber, saades lõpuks esimese versiooni valmis 1866. aasta augustiks.

Esiettekande sai sümfoonia alles kaks aastat hiljem, 9. mail 1868 Linzis Bruckneri enda juhatamisel. Kontserdi kulud tuli heliloojal kanda enda taskust ning olud teose ettekandmiseks polnud kuigi soodsad — leppida tuli kohaliku teatri orkestrantidega ja harrastusmuusikutega, keda täiendavate jõududena kaasati. Veel proovide käigus püüti heliloojat veenda, et ta muudaks lõike, mis tundusid mängimiseks võimatutena. Lisaks oli vaid mõned päevad varem varisenud osaliselt kokku üle Doonau viiv sild, haarates kogu inimeste tähelepanu ning vähendades seega oluliselt publiku suurst. Ehkki mitmed kohalolijad võisid ilmselt imestada, et kohaliku kiriku organistina tuntud Bruckner seesuguse massiivse teose kirjutas, oli kuulajate vastuvõtt sümfooniale üldiselt soe. Kohalik muusikakriitik ja Bruckneri poolehoidja Moritz von Mayfeld kiitis sümfooniat ajalehes Linzer Zeitung ning Eduard Hanslick kirjutas Viini ajakirjanduses: „Käivad kuulujutud, et Bruckner liitub Viini konservatooriumi õpetajaskonnaga. Kui need peaksid vastama tõe, võime asutust õnnitleda.“ Ettekanne innustas Brucknerit tegema otsustava sammu ja kolima Viini.

Nagu öeldud, oli Brucknerile omane pidev teoste ümbertöötamine, peegeldades arvukates versioonides sõprade, kolleegide ja kritikute nõuandeid. Niivõrd tundlikule suhestumisele oma teostega pole siiani üksmeelset põhjendust leitud, küll aga valmistab see Bruckneri omapära peavalu eelkõige kirjastajatele. Esimene sümfoonia polnud erand. Pärast esiettekanget oli suurteos kaks kümnendit suhteliselt tundmatult n-õ sahtlis lebanud, kuni väljapaistev dirigent Hans Richter sellega Brucknerit külastades tutvus ning sümfooniast vaimustudes veenis heliloojat seda uueks ettekandeks redigeerima. Algul tõrkunud Bruckner tuli ideega lõpuks kaasa. Uus versioon, pühendatud Viini ülikoolile, mille audoktoriks Bruckner 1891. aastal valiti, valmis 1890. aastal ning uut ettekannet 13. detsembril juhatas tõepoolest Richter. Aastaid esitatigi just pigem Viini versiooni, kuid tänapäeval eelistatakse esimest, Linzi varianti.

Esimene sümfoonia kannab juba Bruckneri sümfonismi olulisi tunnusoone — kulminatsiooni ülesehitamine laineid meenutavate episoodidena, heljuvate meloodiatega aeglased osad, motoorse rütmikaga skertsod ja lüürilised triod. Ainuke, mis siin veel ei avaldu, on esimese osa muusikalise materjali juurde tagasipöördumine viimases osas. Bruckneri sümfooniatel ei leia suurt struktuurilist variatiivsust, kuna tema meelest oli vorm leidnud täiusliku lahenduse Beethoveni loomingus. Kõik tema sümfooniad on üles ehitatud sama plaani järgi: sonaadivormis esimene osa (tavaliselt kolme teemaga tavapärase kahe asemel), milles püstitatakse muusikaline konflikt,

emotsionaalne ja aeglane teine osa, mis pakub mõtiskluse ja reflektsooni võimalust; metsik skertso paaris aeglasema trioga ning lõpuks võimas sonaadivormis finaali, mis lahendab alguses esile toodud konflikti. Bruckneri mitmekülgus tuleneb niisis mitte struktuuriga eksperimenteerimisest, vaid sellest, millise muusikalise materjaliga täidab ta paika pandud vormi.

Esimene osa (*Allegro*) on Bruckneri sümfooniates seas ainulaadne. Kui kõigi teiste sümfooniates puhul lähtub Bruckner enda ideaaliks peetud Beethoveni üheksanda sümfoonia avataktidest ehk müstilisest ja vaiksest algusest keelpillide *tremolo*'l, siis siin avaneb sümfoonia otsekohe energilise ja marsiliku teemaga, mis jõuab kiiresti kulminatsioonini. Seda võib seletada asjaoluga, et esimese sümfoonia komponeerimise ajaks polnud Bruckner veel Beethoveni üheksandat kuulda saanud. Pärast kõrgpunkti toovad puhkpillid sisse lüürilisema teema. Töötuse osas ei ole mingeid viiteid avateema marsilikkusele, küll aga on marsi motiive kuulda tormilise lõpuga repriisis.

Teise osa (*Adagio*) iseloomulikuks jooneks on alguse tonaalne segadus ja kromaatilisus, mis siiski peatselt rahuneb As-duuri. Osa mõjub pühalikult ja samal ajal kirglikult. Meloodia, kord mõõnates, kord tõustes, on täidetud igatsusega. See on varane näide Brucknerist kui aeglaste osade meisterlikust komponeerijast.

Kolmas osa on Bruckneri skertso musternäidis. Orkester alustab jõuliselt, sellele järgneb muretuma loomuga meloodia, milles on kuulda viiteid austria rahvatantsule. Osa hoiab koos tugev rütmiline selgroog ja vahelduv dünaamika. Aeglasem ja pehmema joonega *Trio* on skertsole heaks kontrastiks, ent lõpus naaseb taas alguse metsik elujõulisus.

Tempo- ja dünaamikamuutusi täis **finaal** algab *fortissimo*'s. Muusika on sütitav ja elav, aeg-ajalt meenutatakse teistest osadest pärit teemasid. Avamarsi asendab mõtisklev serenaad puhk- ja keelpillidele ning siis algab taas sihikindel kasvamine triumfaalse lõpuni, pöörates sümfoonia alguse traagilise c-molli juubeldavasse C-duuri. Juba oma esimest sümfooniat kirjutades oli Bruckner jõudnud veendumusele, et sümfoonia tervikuna peaks lõppema helgelt.

ERSO esituses on Bruckneri esimene sümfoonia kõlanud 1938. aastal, ettekannet dirigeeris Rudolf Schulz-Dornburg.

Meeta Morozov

MAXIMILIAN HORNUNG on end viimastel aastatel tõestanud ühena oma põlvkonna parimatest tšellistidest. Ta soleerib regulaarselt tuntud orkestrite ees nagu Londoni Filharmoniaorkester, Pittsburghi sümfooniaorkester, Zürichi Tonhalle orkester, Tšehhi Filharmonia orkester, Viini sümfooniaorkester, Rootsi Raadio sümfooniaorkester, Indianapolise sümfooniaorkester, Kölni WDR sümfooniaorkester, Kammerphilharmonie Bremen ja Bambergi sümfooniaorkester. Ta on teinud koostööd dirigentidega nagu Daniel Harding, Yannick Nézet-Séguin, Mariss Jansons, Esa-Pekka Salonen, David Zinman, Pablo Heras-Casado, Andrés Orozco-Estrada, Semyon Bychkov, Bernard Haitink, Manfred Honeck, Antonello Manacorda, John Storgårds, Michael Francis, Mario Venzago, Jonathan Nott, Kristjan Järvi, Andrew Manze, Krzysztof Urbanski ja Robin Ticciati. Tema kammermuusikapartnerite hulka kuuluvad Anne-Sophie Mutter, Antje Weithaas, Hélène Grimaud, Daniil Trifonov, Christian Tetzlaff, Lisa Batiashvili, François Leleux, Joshua Bell, Yefim Bronfman, Herbert Schuch, Lars Vogt, Hisako Kawamura, Jörg Widmann ja Tabea Zimmermann. Teda on kutsutud esinema festivalidele Schwetzingenis, Salzburgis, Schleswig-Holsteinis, Mecklenburg-Vorpommernis, Rheingaus, Luzernis, Verbieris, Ravinias ja Hongkongis. Ta on esinenud Berliini, Kölni ja Esseni Filharmonia saalides, aga ka Viini Musikvereinis, Amsterdami Concertgebouws ja Londoni Wigmore Hallis.

Hornungi 2022/23 hooaja tähtsündmuste hulka kuuluvad debüüdid Baieri Riigiorkestri, Berliini Raadio sümfooniaorkestri, Hongkongi Sinfonietta, Utah sümfooniaorkestri, Kristiansandi sümfooniaorkestri ja Hollandi Filharmooniaorkestriga. Samuti osalemine Amsterdamis Tšellobiennaalil, kontserdireisid Saksamaa Rahvusliku Noorteorkestriga, Anne–Sophie Mutteri ja Lambert Orkisega ning naasmine Zürichi Tonhalle orkestri ja Florida orkestri ette. Ta annab kontserte koos Herbert Schuchi ja Hisako Kawamuraga ning Sarah Christiani ja Timothy Ridoutiga. 2023. aasta mais tuleb esiettekandele Ameerika helilooja Katherine Balchi uus tšellokontsert koos Staatsorchester Darmstadt ja dirigent Karsten Januschkega.

Tema mitmekülgne diskograafia on muljetavaldav ja sisaldab nii soolokontserte kui ka salvestisi silmapaistvate kammermuusikutega. Ta on pälvinud ECHO Klassik auhinna oma esimese albumi (Sony 2011) eest – mille eest pärjati teda ka „Aasta noore artisti“ tiitliga – ning ka Dvořáki tšellokontserdi salvestise eest Bambergi sümfooniaorkestriga Sebastian Tewinkeli juhatusel (Sony 2012). Veel kuuluvad tema salvestiste hulka Richard Straussi tšelloteosed Baieri Raadio sümfooniaorkestriga Bernard Haitinki juhatusel (Sony 2014) ja Joseph Haydni tšellokontserdid Kammerakademie Potsdamiga Antonello Manacorda juhatusel (Sony 2015). 2017. aastal andis Deutsche Grammophon välja kõrgelt tunnustatud Schuberti „Forellkvinteti“ salvestise koos Anne–Sophie Mutteri ja Daniil Trifonoviga. Ta on salvestanud veel plaadifirmadele Genuin, Linn Records, NEOS, Bridge Records ja CPO. 2018. aasta oktoobris andis myrios classics välja tema salvestise Dmitri Šostakovitši tšellokontserdist nr 2 ja Sulkhan Tsintsadze tšellokontserdist nr 2 koos Berliini Saksa sümfooniaorkestriga Andris Poga juhatusel.

1986. aastal Augsburgis sündinud Maximilian Hornung alustas tšelloõpinguid kaheksa-aastaselt. Tema olulisemad õpetajad on olnud Eldar Issakadze, Thomas Grossenbacher ja David Geringas. Tecchler Trio koosseisus võitis ta 2007. aastal esikoha ARD konkursil. Kõigest 23-aastasena sai temast Baieri Raadio sümfooniaorkestri tšellorühma kontsertmeister ning sel ametikohal töötas ta aastani 2013. Hornungit on toetanud ja sponsoreerinud Anne–Sophie Mutter Circle of Friends Foundation ja Borletti–Buitoni Trust London. Alates 2022. aasta kevadest on ta Traunsteiner Sommerkonzerte kunstiline juht.

„Ta viis mängijate tavalise vibrato peaaegu paigalseisuni, otsides niisugust orkestriheli, mida võis kuulda 18. sajandi publik.“

(Seattle Times, detsember 2019)

MATTHEW HALLS nimetati 2022. aasta septembris Soome Tampere Filharmoonikute peadirigendiks. Ta naaseb Tamperele tuleval sügisel, et juhatada Bruckneri seitsmendat sümfooniat vahetult enne oma debüüti Pariisi kammerorkestri ja Minnesota orkestriga. Ta jätkab ka oma pikaajalist koostööd Salzburgi Mozarteumi orkestri, Houstoni sümfooniaorkestri ja Indianapolise sümfooniaorkestriga.

Matthew Halls juhatab regulaarselt Clevelandi orkestrit, Seattle'i sümfooniaorkestrit, Islandi sümfooniaorkestrit, Viini Sümfooniikut, Soome Raadio sümfooniaorkestrit, Dallase sümfooniaorkestrit ja Los Angelese kammerorkestrit. Tema viimaste tähtsündmuste hulka kuuluvad Mahleri teise sümfoonia ettekanne koos Toronto sümfooniaorkestriga, James MacMillani neljanda sümfoonia USA esiettekanne koos Pittsburghi sümfooniaorkestriga (varem on ta juhatanud MacMillani „Euroopa reekviemi“ maailmaesiettekannet) ja tema debüüt Chicago sümfooniaorkestri ees.

Ajastutruule esitusele pühendunud Halls oli üks esimesi, kes dirigeeris külalisena Nikolaus Harnoncourt'i Concentus Musicus Wieni. Tema diskograafia hõlmab Bachi klavessiinikontserte, Händeli „Parnasso in Festa“ (mis võitis ka Stanley Sadie' Händeli auhinna) ning Johann Sebastian Bachi oratooriume. Teatris ulatub tema repertuaar Händeli „Ariodantest“ Puccini „Madama Butterflyni“.

EESTI RIIKLIK SÜMFOONIAORKESTER (ERSO) on elav ja mitmekülgne orkester, kes püüdleb alati tipptaseme poole. Eesti vanimal ja mainekaimal regulaarselt tegutseval sümfooniaorkestril täitub sel hooajal 96. tegevusaasta. ERSO ajalugu ulatub aastasse 1926 ning sarnaselt paljude omataolistega maailmas on see seotud rahvusliku ringhäälingu sünni ja arenguga. Alates hooajast 2020/2021 on enam kui 100-liikmelise orkestri peadirigent ja kunstiline juht Olari Elts. Neeme Järvi jätkab koostööd ERSOga eluaegse aupeadirigendina, orkestri kunstiline nõustaja on Paavo Järvi, varasemad peadirigendid on olnud Olav Roots, Paul Karp, Roman Matsov, Neeme Järvi, Peeter Lilje, Leo Krämer, Arvo Volmer, Nikolai Aleksejev ja taas Neeme Järvi.

ERSO on käinud arvukatel turneedel ning osalenud mainekatel rahvusvahelistel muusikafestivalidel. 2021. aasta novembri lõpus osalesid ERSO ja Olari Elts Poolas rahvusvahelisel Kesk- ja Ida-Euroopa muusikafestivalil „Eufonie“. 2019. aastal avasid ERSO ja Neeme Järvi Prantsuse Raadio maineka Montpellier’ muusikafestivali ning orkester käis Kesk-Euroopa turneel, kus Neeme Järvi juhatusel esineti Viini Musikvereini kuldses saalis, Linzi Brucknerhausi suures saalis, Praha Rudolfinumi Dvořáki saalis ja Bregenzi Bodensee saalis ning Mihhail Gertsji juhatusel Saksamaal Erlangenis ja Viersenis. Veel on esinetud sellistel maailmalavadel nagu Berliini Konzerthaus, New Yorgi Avery Fisher Hall (praeguse nimetusega David Geffen Hall), Peterburi filharmoonia suur saal ja Maria Teatri kontserdisaal, Kölni filharmoonia, Helsingi Musiikkitalo, Stockholmi Berwaldhallen jt. Sel hooajal toimuvad kontserdireisid Prantsusmaale, Saksamaale ning Inglismaale.

ERSO plaadistuste kõrget kvaliteeti on esile tõstetud mainekates klassikalise muusika ajakirjades ning sellega on kaasnenud mitmed tunnustused, millest olulisim on Eesti esimene Grammy (2004, dirigent Paavo Järvi), värskemad aga aasta klassikaalbumi tiitel 2020. aastal Eesti muusikaauhindade jagamisel Elleri sümfooniliste poeemide teise plaadi eest (dirigent Olari Elts) ning kultuurkapitali helikunsti sihtkapitali aastapremia ERSO-le ja Olari Eltsile seniste Elleri muusika salvestiste eest. Suurepärane koostöö on ERSO-l selliste mainekate plaadifirmadega nagu Chandos, BIS, Onyx, samuti Ondine, ERP jt.

Lisaks kohalikele raadio- ja telekanalitele on ERSO kontserte üle kandnud Mezzo ja medici.tv ning EBU vahendusel on need jõudnud paljudesse Euroopa raadiojaamadesse. 2020. aastal alustas tegevust ERSO TV (erso.tv), kus saab vaadata kõiki orkestri live-kontserte ning juba toimunud esinemisi.

INTRESS
11%
AASTAS

INVESTEERI TARGALT!

Iute võlakirjad

Kogutulu võlakirjade tagasiostu hetkeks vähemalt 42%

Võlakirjade märkimine 6.-31. märts 2023

iute.ee

See on IuteCredit Finance S.à r.l (Emitent) tellitud väärtpaperite reklaam. Investorid peaksid enne Emitendi võlakirjade ostmist tutvuma prospektis sisalduva infoga, et mõista kõiki investeringuga seotud asjaolusid ja riske. Prospekt on avaldatud ja kättesaadav Emitendi ja Finantsinspektsiooni veebilehe aadressidel vastavalt www.iute.ee ja www.fi.ee. Vajadusel pea nõu asjatundjaga. Prospekti kinnitamine Luksemburgi Finantsjärelevalve asutuse poolt ja avaldamine Eesti Finantsinspektsiooni poolt ei ole käsitletav nendepoolse heakskiiduna.

EESTI RIIKLIK SÜMFOONIAORKESTER

Peadirigent ja kunstiline juht Olari Elts

Eluagene aupeadirigent Neeme Järvi, **kunstiline nõustaja** Paavo Järvi

Koosseis 24. märtsil 2023:

I VIIUL

Robert Traksmann
Elisabeth Härmand
Kätlin Ivask
Nina Kawaguchi
Kristiina Kungla
Kirti-Kai Loorand
Astrid Muhel
Hanna-Liis Nahkur
Merje Roomere
Piret Sandberg
Kaiu Talve
Tarmo Truuväärt
Liis-Helena Väljamäe

II VIIUL

Kadi Vilu
Kristel Kiik
Triin Krigul
Alisa Kuznetsova
Miina Laanesaar
Egert Leinsaar
Maiu Mägi
Kristjan Nõlvak
Varje Rimmel
Marlis Timpmann
Annelize Vlasenko

VIOOLA

Rain Vilu
Liina Žigurs
Helena Altmanis
Mall Help
Kaja Kiho
Sandra Klimaitė
Martti Mägi
Juhan-Palm Peipman
Liisi Rusnak
Oliver Vilu

TŠELLO

Theodor Sink
Riina Erin
Tõnu Jõesaar

Andres Alexander
Metspalu
Levi-Danel Mägila
Lauri Toom
Maris Vallsalu

KONTRABASS

Mati Lukk
Regina Udod
Janel Altroff
Xiaonan Nie
Kaupo Olt
Ants Önnis

FLÖÖT

Mihkel Peäske
Linda Vood
Mari-Liis Vind

OBOE

Aleksander Hännikäinen
Heli Ernits

KLARNET

José Carlos Domínguez
Almela
Meelis Vind

FAGOTT

Peeter Sarapuu
Kristjan Kungla

METSASARV

Mattias Vihmann
Kalmer Kiik
Kalle Koppel
Jürnas Rähni

TROMPET

Erki Möller
István Baràth

TROMBOON

Andres Kontus
Väino Põllu
Johannes Kiik

TIMPANID

Maarja Nuut

SA ERSO juhatuse liige

Kristjan Hallik

Produtsent

Daily Trippel

Orkestri mäenedžer

Marko Metsaru

Partnersuhete ja müügijuht

Kaire Taberland

Maine- ja

kommunikatsioonijuht

Kärt Ruubel

Toimetaja

Anita Maasalu

Noodikoguhoidja

Mariell Aren

Disainer

Norman Orro

Personalijuht

Piret Veensalu

Pillilao juhataja

Egert Leinsaar

Lavameistrid

Jüri Korjus

Kristjan Lume

Vaata kõiki Eesti Riikliku Sümfooniaorkestri
live-kontserte ning juha toimunud esinemisi
mugavalt oma kodus.

www.erso.tv

Sinu digitaalne
kontserdisaal!

ERSO.TV

KUTSUME KUULAMA

Sümfooniline lõuna VI: TÄHE-LEE LIIV JA GRIEG

N, 30. MÄRTS KELL 13, ESTONIA KONTSERDISAAL

Edvard Grieg. Klaverikontsert a-moll, 1. osa

Lili Boulanger. „Kurvast õhtust“ (seade Camille Pépin)

Heitor Villa-Lobos. „Bachianas Brasileiras nr 7“

TÄHE-LEE LIIV klaver, ERSO, dirigent SIMONE MENEZES

TÄHE-LEE LIIV JA GRIEG

R, 31. MÄRTS KELL 19, ESTONIA KONTSERDISAAL

Maurice Ravel. „Vals“

Edvard Grieg. Klaverikontsert a-moll

Lili Boulanger. „Kurvast õhtust“ (seade Camille Pépin)

Heitor Villa-Lobos. „Bachianas Brasileiras nr 7“

TÄHE-LEE LIIV klaver, ERSO, dirigent SIMONE MENEZES

Verdi. Reekviem

N, 6. APRILL KELL 19, PÄRNU KONTSERDIMAJA

R, 7. APRILL KELL 19, ESTONIA KONTSERDISAAL

L, 8. APRILL KELL 19, VANEMUISE KONTSERDIMAJA

Giuseppe Verdi. Reekviem

ANUSH HOVHANNISYAN sopran, MONIKA-EVELIN LIIV metsosopran, JI-MIN PARK tenor, LIUDAS MIKALAUŠKAS bass, Vanemuise ooperikoori naisrühm, Voces Tallinn naiskoor, Eesti Rahvusmeeskoor, Eesti Riiklik Sümfooniaorkester, dirigent RISTO JOOST

E · R · · O

Estonia pst 4
10148 Tallinn
tel 6 147 787
erso@erso.ee
www.erso.ee

Kuula ja vaata uuesti!

 ERSO.TV